

کشاورزان از صندوق بیمه کشاورزی، برآورد خسارت و تعرفه بیمه‌ها گلایه دارند

بیمه‌های بی‌جان

❖ ۵۰ درصد کشاورزان محصولاتشان را بیمه کرده‌اند ❖ کشاورز زابلی: بیمه خسارت نداد دیگر محصول خود را بیمه نکردیم

نیره خادمی | «یک دانه هم برای شفا نمی‌رویتد.» همه حرف‌های‌شان را خلاصه می‌کنند در این یک جمله. هیچ آمیدی به شفاي زمین‌های‌شان ندارند و تمایلی برای بیمه کردن زمین‌های‌شان ندارند. خشکسالی و برف و باران ناگهانی دست‌های‌شان را خالی گذاشته است، کشاورزان و دامداران همگی از ادامه این وضعیت نگرانند. یاسر، کشاورز زابلی است که ۲۰ سال حق بیمه صندوق کشاورزی را پرداخت کرده، اما حالا دیگر قصد بیمه کردن زمین‌هایش را ندارد: «پولی نیست که ما زمین‌های‌مان را بیمه کنیم.» او چند دلیل دیگر هم برای دست داشتن از این کار دارد: «مبلغ خسارت بیمه صندوق کشاورزی آن قدر ناچیز است که برای جبران سرمایه‌از دست رفته‌شان کافی نیست، ۲۰ سال زمینم را بیمه کردم اما از دو سال قبل که سیل و تگرگ به کشت‌های‌مان زد، مامور بیمه آمد و جی پی اس گذاشت تا خسارت را ارزیابی کند اما رفت و دیگر از پرداخت خسارت خبری نشد. چرا باید محصول را بیمه کنم وقتی به ما خسارت نمی‌دهند؟» در سال‌های گذشته، سرمایه‌بهار مشکلات ناشی از خشکسالی را برای کشاورزان افزایش داده است مثل بارندگی‌های شدید زمستان سال ۹۵ که در شهرهای مختلف استان سیستان‌وبلوچستان که بر اثر آن بیش از ۵ هزار هکتار از مزارع و باغات استان تخریب شد، به گفته رضا نجفی، مدیر جهاد کشاورزی سیستان‌وبلوچستان در آن زمان بیش از ۱۰۰ میلیارد تومان به بخش کشاورزی در شهرستان‌های مختلف این استان خسارت وارد شد، البته حدود ۲۰۰ میلیارد تومان برای خسارت این مناطق اختصاص داده شد. بهار همان سال، سیل در خورستان، ۳ هزار و ۳۰۰ میلیارد ریال به اراضی کشاورزی استان خسارت وارد کرد و تابستان سال بعد به دنبال گرمای بی‌سابقه خراسان رضوی، بیش‌تر از ۶۰ درصد محصول مزارع دیم این استان از بین رفت. در زمستان سال ۹۵ بارندگی‌های شدید و سیل ناشی از آن در شهرستان میناب بیش از ۳۴ میلیارد ریال به کشاورزان منطقه خسارت وارد کرد و سال گذشته، صددرصد مزارع دیم شهرستان دزفول، به علت خشکسالی دچار خسارت شد. گرما و سرما هر روز بیشتر از دیروز مشکلات کشاورزان روستاهای مختلف اهواز، فارس، آذربایجان غربی، سیستان و بلوچستان و روستاهای دیگر کشور را افزایش داده است آن هم در شرایطی که کشاورزان به حمایت‌های دولتی هم خوشبین

«صندوق بیمه در صورتی که کشت صورت گرفته باشد مسئولیت آن را برعهده می‌گیرد. مسئولان بیمه از زمین بازدید می‌کنند چون آنها باید بدانند که کدام محصول را می‌خواهند بیمه کنند. اگر کشاورزی گندم کاشته و آن را بیمه کرده باشد صندوق بیمه کشاورزی بعد از طوفان، سیل یا خشکسالی خسارت آن را پرداخت می‌کند.»

با این حال محمود حجتی، وزیر جهاد کشاورزی هم از وضعیت صندوق بیمه کشاورزی اراضی نیست. او چند ماه قبل در نشست شورای کشاورزی شهرستان خنداب گفته بود: «درباره صندوق بیمه کشاورزان قصور

داشته‌ایم، زیرا دولت با معضلات خزانه‌ای و محدودیت‌های ناشی از آن مواجه شده و علاوه بر این سایر پرداخت‌ها را هم برعهده دارد، اما با این حال دولت در تلاش است تا تعهداتش را به بخش کشاورزی پرداخت کند. بیمه کشاورزان بسیار حیاتی است زیرا امید آینده جوانان و کشاورزان سالخورده است، البته صندوق بیمه کشاورزان در قانون جهاد کشاورزی به تصویب رسید، اما با آغاز فعالیت صندوق رفاه و تامین اجتماعی به صندوقی حاشیه‌ای مبدل شد. امیدواریم بیمه روستاییان همانند بیمه بازنشستگان، نظامیان و غیره مورد توجه قرارگیرد تا با آغوشی باز پذیرای آنها باشیم و حمایت لازم را از این قشر به عمل آوریم.»

مشارکت ۵۰ درصد کشاورزان

آن طور که مسئولان صندوق بیمه کشاورزی گزارش می‌دهند تا همین حالا حدود ۵۰ درصد از کشاورزان عضو این صندوق شده‌اند، یاسر،

سلمان و محمد نه تنها خودشان بیمه نیستند بلکه کمتر کسی را در اطراف خود می‌شناسند که محصولات‌شان بیمه باشد چون معتقدند «بیمه خسارت کمی به آنها پرداخت می‌کند.» محمدابراهیم حسن‌نژاد، قائم‌مقام صندوق بیمه کشاورزی البته به «شهروند» می‌گوید که در ۵ سال گذشته حدود ۲۵۰ میلیارد تومان به عنوان حق بیمه از کشاورزان دریافت شده، در حالی که ۱۴۰۰ میلیارد تومان به عنوان خسارت به آنها پرداخت شده است: «میزان حق بیمه نسبتی است از تهدیدی که زمین و کشت با آن مواجه است در شرایطی که تنها ۳۰ درصد حق بیمه را از کشاورزان می‌گیریم و ۷۰ درصد بقیه آن را دولت به عنوان یارانه پرداخت می‌کند.»

او درباره گلایه کشاورزان از مبلغ حق بیمه و رقم‌های ناچیز خسارت هم توضیح می‌دهد: «اگر حق بیمه‌ای بالا باشد به دلیل نسبت ریسک و خطر آن منطقه است حالا ممکن است این مبلغ از عهده کشاورزان خارج باشد اما ما تا حدی که ممکن است طبق ضوابط، رقم حق بیمه را کاهش داده‌ایم. حق بیمه و خسارت بیمه محصول به محصول و استان به استان متفاوت است و بر اساس ضوابط و منطق خاصی مشخص می‌شود اما به طور کلی در ۵ سال گذشته در ازای کل حق بیمه ۲۵۰ میلیارد تومانی که از کشاورزان دریافت کرده‌ایم برای همه محصولات ۱۴۰۰ میلیارد تومان غرامت پرداخت شده است.»

خسارت باران و تگرگ برای کشاورز

انفرادی است

حاج قاسم که کشاورز ارومیه‌ای است از دیر پرداخت شدن خسارت‌ها گلایه دارد. یاسر هم که از کشاورزان زابلی است از عدم اطلاع‌رسانی وزارت جهاد کشاورزی درباره رقم حق بیمه پرداختی، می‌گوید: «به ما نگفتند که بیمه خشکسالی با بیمه کشاورزی متفاوت است، رقمی که زمین‌های کشاورزی بیمه می‌شود برای هر ۲۰ هکتار حدود ۵۰ هزار تومان است

اما در بیمه خشکسالی هر ۲۰ هکتار، حدود ۶ هزار تومان برای کشاورز هزینه دارد. بنابراین مبلغ خسارت‌ها هم متفاوت است به عنوان مثال، کسانی که زمین را بیمه خشکسالی کرده‌اند برای هر ۲۰ هکتار ۱۱۸ هزار تومان خسارت دریافت می‌کنند. او اما حرف‌های زیادی هم درباره کشاورزان منطقه دارد: «همه ما را فراموش کرده‌اند، انگار که انگار که زابل هم جزو ایران است. از یک طرف خشکسالی از طرف دیگر هم تگرگ و بارندگی روزگار ما را سیاه کرده است.» سلمان هم از دل‌سردی کشاورزان حرف می‌زند: «همه زمین‌های کشاورزی ما چرای گوسفندان شده است و به بیمه کشاورزی هم امید نیست. کشاورزی که درآمدی ندارد، چطور می‌تواند هزینه‌های سرسام آور بیمه را پرداخت کند.»

قائم مقام صندوق بیمه کشاورزی درباره رقم‌های خسارت حرف‌های دیگری دارد: «کارشناسان صندوق بیمه کشاورزی هم برای برآورد خسارت به محل زمین‌های کشاورزی می‌روند و از محصولات بازدید می‌کنند، مثلاً وقتی بر اساس شواهد مشخص می‌شود که ۳۰ درصد محصول آسیب دیده است ۳۰ درصد از تعهد بیمه‌نامه پرداخت می‌شود اما ممکن است کشاورزان توقع دیگری داشته باشند که به آنها گفت‌وگو می‌کنیم.» به گفته حسن‌نژاد در ارتباط

با کشاورزان دو نوع بیمه‌نامه وجود دارد: بیمه خطرهای عمومی در بیمه زراعت و بیمه خطرات دیگر: «طبعاً بیمه‌نامه خشکسالی خسارت را در سطوح منطقه‌ای، با توجه به ماهیت خشکسالی دربر می‌گیرد و شرایطی است که کل یک منطقه را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد. به عنوان مثال اگر باران و تگرگ باعث از بین رفتن محصولات شود، خسارت انفرادی است و مساله مطابق مندرجات بیمه نامه تحت پوشش بیمه زراعت است.»

کشاورزانی هم بیمه بودند که بیمه‌نامه خود را تمدید نکردند

برای خطری که کشت یک منطقه را در گستره‌ای وسیع، تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، میزان حق بیمه هم رقمی بالاتر است: «در مناطقی که ممکن است خشکسالی رخ دهد رقم حق بیمه بالاتری محاسبه می‌شود. همان ابتدا به هر کشاورزی گفته می‌شود که چه مبلغی در نهایت و در صورت رخداد خسارت به او تعلق می‌گیرد. با وجود این اگر در زمان مراجعه کار‌گزار برای بیمه، زمین سبز نشده باشد، بیمه نمی‌شود، وقتی محصول سبز نشده باشد یعنی کشتی صورت نگرفته است که محصولی داشته باشد.» او عدم اطلاع‌رسانی به کشاورزان را قبول ندارد: «ما شرایط بیمه کشاورزی را از طریق بانک

کشاورزی و کار‌گزاران بخش خصوصی مستقر در تعداد ۳۰۰ شرکت خدمات بیمه کشاورزی، در مناطق مختلف کشور به همه اعلام کرده‌ایم تا کشاورزان نسبت به بیمه زمین‌های خود اقدام کنند. کشاورزانی هم بوده‌اند که سال‌ها بیمه بودند، اما بعد از مدتی دیگر بیمه‌نامه خود را تمدید نکردند.» قائم مقام صندوق بیمه کشاورزی می‌گوید: «حداقل برای یک میلیون و ۲۵۰ هزار نفر پیامک ارسال کرده‌ایم تا برای بیمه کردن محصولات خود اقدام کنند اما چون بیمه کشاورزی اختیاری است و به نوعی بیمه اموال محسوب می‌شود باید با تصمیم و اراده کشاورزان برای آن اقدام کنند. اگر کسانی خسارت را پیش‌بینی نکنند، سهل‌انگاری خودشان باعث ضرر و زیانشان می‌شود.»

بیشتر از ۹ ماه است که آب رودخانه هیرمند به قسمت‌های شمالی استان سیستان‌وبلوچستان قطع

وزیر جهاد کشاورزی: درباره

صندوق بیمه کشاورزان
قصور داشته‌ایم، زیرا
دولت با معضلات خزانه‌ای
و محدودیت‌های ناشی
از آن مواجه شده و علاوه
بر این سایر پرداخت‌ها را
هم برعهده دارد، اما با این
حال دولت در تلاش است
تا تعهداتش را به بخش
کشاورزی پرداخت کند

قرار دهد.

برآورد خسارت‌ها آغاز شده است

صندوق بیمه کشاورزی این روزها برآورد خسارت سرما، سیل و دیگر خطرات تحت پوشش این صندوق برای سال ۹۷ را آغاز کرده است. به عنوان مثال برآورد اولیه از خسارت سرمای بهار در شهرستان‌های فیروزکوه و دماوند بیش از ۲۰۰ میلیارد تومان ارزیابی شده است. همچنین سرما و یخبندان روزهای ۲۷ و ۲۸ فروردین ماه امسال، حدود ۱۰۷ میلیارد تومان به محصولات کشاورزی آذربایجان غربی خسارت وارد کرد اما به گفته اسمعیل کریم‌زاده، رئیس سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان غربی همچنان احتمال افزایش آن تا ۳۰۰ میلیارد تومان هم وجود دارد.

سرما و بارش برف در فصل بهار همچنان در استان آذربایجان غربی ادامه دارد و احتمال افزایش خسارت‌های ناشی از آن به محصولات کشاورزی و کشاورزان وجود دارد. از سیستان‌وبلوچستان هم خبر می‌رسد که قطع کامل آب رودخانه هیرمند در سال زراعی ۹۶-۹۷ حدود ۲۴۷ میلیارد تومان به بخش کشاورزی این شهرستان خسارت وارد کرده است و زندگی بیش از ۷۰ هزار نفر و ۱۵ هزار خانوار شهرستان مرزی هیرمند هم تحت‌تأثیر آن است.

صندوق‌های بیمه اعتمادسازی کنند

| علی‌خان محمدی | مدیرعامل مجمع ملی خبرگان‌کشاورزی

صندوق بیمه محصولات کشاورزی هیچ برنامه‌ای برای کشاورزان ندارد و نتوانسته است در این زمینه اعتماد سازی کند، به همین دلیل اغلب کشاورزان تمایلی برای بیمه محصولات خود ندارند. وقتی یک صندوق حمایتی نتواند خسارت تولیدکنندگان را به موقع پرداخت کند در اعتمادسازی هم موفق نخواهد بود. صندوق بیمه کشاورزی هنوز خسارت سال‌های گذشته را به کشاورزان پرداخت نکرده است، بنابراین کشاورز یادامدار هیچ انگیزه‌ای برای تمدید بیمه محصولات خود ندارد. وقتی تولیدکننده محصول خود را بیمه می‌کند به این فکر می‌کند که اگر بر اثر بیماری دامش از بین رفت یا بر اثر سرما و گرما محصولش خشک شد، در عوض به‌زودی خسارت آن را دریافت خواهد کرد، روه‌ای که در کل دنیا مرسوم است. در کشور خودمان هم وضعیت، درباره بیمه خودرو همین‌طور است. وقتی به خودرویی آسیب وارد می‌شود تکلیف پرداخت خسارت به آن تا یک ماه بعد مشخص می‌شود اما درباره کشاورزان این‌طور نیست و دیون سال‌های قبل هنوز مانده است، بنابراین آنها هم دلسرد خواهند شد. دود این دلسردی هم به چشم کشاورزان می‌رود و هم به چشم صندوق بیمه کشاورزی.

امسال صندوق بیمه کشاورزی به جای پرداخت خسارت به تولیدکنندگان، پدهی آنها را به جای حق بیمه محاسبه کرده است در صورتی که ادامه همین روند ریزش بیمه‌شدگان را رقم خواهد زد. درحال‌حاضر ۱۷ استان کشور خسارت‌دیده‌اند و محصولاتشان از صفر تا ۱۰۰ از بین رفته است اما برخی خوشحالند و فکر می‌کنند که اگر بر جمعیت بیمه نشده و خسارت‌های‌شان مانور دهند و بگویند: «کسانی که بیمه شده‌اند خسارت گرفته‌اند اما دست بیمه‌تندگان خالی مانده» درس عبرتی برای تولیدکنندگان خواهد شد تا در آینده به صندوق‌های بیمه روی بیاورند درحالی‌که این روش، روش درستی نیست. کشاورز نباید به اجبار به سمت صندوق‌های بیمه بیاید، بلکه باید با اطمینان خاطر و اعتماد کامل محصولش را بیمه کند. امسال این همه مشکلات برای کشاورزان به‌وجود آمد و کشاورزان تا مرز سکنه پیش رفتند درحالی‌که اگر صندوق خوب عمل می‌کرد این‌طور نمی‌شد. چندروز قبل کشاورزی در شهرستان تاکستان وقتی می‌بیند در اثر سرما باغش از بین رفته است، سکنه می‌کند و تا به بیمارستان برسد فوت می‌کند چون در این شرایط می‌داند دستش به هیچ‌کجا بند نیست، از یک طرف دنگار است و از یک طرف دیگر باغی هم ندارد.

بارها اعلام کرده‌یم که گرفتن یارانه از دولت در ازای حق بیمه اشتباه است و صندوق‌ها باید مستقل باشند. آنها باید فکری کنند تا مبلغ حق بیمه بیشتری از کشاورز دریافت شود و از سوی دیگر خسارت آنها هم به موقع و کامل‌تر پرداخت شود چون از دولت نمی‌شود توقع کمک داشت. دولت چقدر کمک کند؟ مگر دولت توانست سهم خود در سال‌های گذشته را به موقع پرداخت کند؟ صندوق‌ها نباید وابسته باشند. معتقدم هم صندوق بیمه کشاورزی و هم کشاورزان راه خود را اشتباهی رفته‌اند و به دولت وابسته شده‌اند.

دولت باید از کشاورزان و صندوق‌ها پشتیبانی و با تسهيلات ارز‌واقیمت از آنها حمایت کند اما وابستگی به دولت درست نیست کشاورزان در کشورهای دیگر بهره‌وری بالا دارند، با هدف کار می‌کنند، اصل بیمه را پرداخت می‌کنند و درواقع عدد حق بیمه و خسارت‌ها واقعی است. آنها براساس بهره‌وری حق بیمه پرداخت می‌کنند اما در ازای آن خسارت را به موقع دریافت می‌کنند، امنیت شغلی، فکری و تولیدی دارند فقط به محصول فکر می‌کنند. آنها دغدغه فروش محصول و حوادث غیرمترقبه را ندارند و به محض ورود به سامانه‌های کشاورزی از روش‌های مبارزه با سرما، گرما، تگرگ و حوادث غیرمترقبه آگاه می‌شوند، بنابراین هم صندوق‌های قدرتمند دارند و هم کشاورزان توانمند. یک کشاورز هر چیزی را تولید نمی‌کند و تولید او براساس شانس‌نامه مزرعه‌ای انجام می‌شود. در این صورت بهره‌وری بالایی هم دارد اما در این‌جا امسال گندم کشت می‌کنند اگر از بین رفت سال بعد هندوانه می‌کارند، نشد محصول دیگری. اصلاً به بازار هدف وشرایط اقلیمی منطقه و خاک مزرعه توجه نمی‌کنند که براساس آن تولید صورت گیرد. در کشور ما تولید امنیت ندارد و همین‌حالا ۱۷ استان کشور به خاطر وضع اقلیمی عزا دارند، نه دولت و نه صندوق‌ها هم کاری از دست‌شان بر نمی‌آید. می‌گویند خسارت را بررسی می‌کنیم اما تا آن زمان، کشاورز از بین رفته است. باید از طریق آموزش و فرهنگ‌سازی سطح آگاهی کشاورزان نسبت به تولید و بهره‌وری را افزایش دهیم و برای تولید برنامه‌ریزی کنیم. کشاورزان با تشکل‌های آنها هیچ نماینده‌ای در صندوق بیمه ندارند تا حق بیمه و خسارت براساس شرایط واقعی و متصفانه تعیین شود. کشور ما با انواع بلایا روبروست، بنابراین باید صندوق‌های بیمه کشاورزی قوی‌تر شوند، زیرساخت‌های کشت و کار هم قوی‌تر شود و این اتفاق نخواهد افتاد مگر این‌که کشاورزی دانش‌بنیان شود.

نیستند.

کشاورزان ناامید از صندوق بیمه کشاورزی

۲۴ سال قبل اساسنامه صندوق بیمه کشاورزی با هدف حمایت از کشاورزان و دامدارانی که تولیدات‌شان تحت‌تأثیر حوادث غیر قابل پیش‌بینی دچار خسارت می‌شوند، نوشته و نخستین جلسه مجمع هم در سال ۶۳ بر گزار شد. قرار بود، بیمه کشاورزی تسهیاتی برای سرمایه‌گذاری کشاورزان باشد اما حالا کشاورزان دل خوشی از این سیستم حمایتی و صندوق بیمه کشاورزی ندارند آن هم در شرایطی که کشاورزان، تنها ۲۰ درصد از مبلغ بیمه را به صندوق‌ها پرداخت می‌کنند و ۷۰ درصد باقی‌مانده آن توسط دولت و در قالب یارانه به صندوق‌های بیمه کشاورزی پرداخت می‌شود. سال ۹۵ خیلی از کشاورزان منطقه سیستان‌وبلوچستان از دیرکرد دو ساله غرامت بیمه صندوق‌های بیمه کشاورزی گفتند و در آن زمان البته رضا نجفی، رئیس سابق سازمان جهاد کشاورزی سیستان‌وبلوچستان اعلام کرد که این محصولات زراعی طی سه سال گذشته بیمه شده‌اند: «دولت باید به صندوق بیمه اعتبار دهد چرا که ۲۵۰ میلیارد تومان کل غرامت بیمه باغات کشور است و دولت قرار است ۹۰ میلیارد تومان آن را تخصیص دهد که ۲۰ میلیارد تومان سهم سیستان‌وبلوچستان است اما دولت هنوز پولی به صندوق بیمه پرداخت نکرده.»

مهدي پورسّاد، کارشناس توسعه پایدار روستایی و تسهیلگر توسعه اجتماعی و اقتصادی در مناطق محروم البته در برابر تمام انتقاداتی که کشاورزان نسبت به صندوق‌های بیمه کشاورزی دارند معتقد است که صندوق‌های بیمه کشاورزی خوب عمل می‌کنند اما به این شرط که کشاورزان وارد سیستم شوند: «بیشتر کشاورزان سراغ بیمه نمی‌روند چون با برنامه‌های دولتی آشنایی زیادی ندارند.» او در توضیح بیشتر از شرایط بیمه کشاورزی به «شهروند» می‌گوید: